

TISHDA UCHRAYDIGAN KARIOZ VA NOKARIOZ KASALLIKLARI.

**Ilmiy rahbar – Taylakova Dildora Ibrogimovna
Buxoro innovatsion tibbiyot insituti umum ta'lim
va fundamental fanlar kafedrası dotsenti, tibbiyot
fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori (PhD)**

**Abdullayeva Ruxshona Vahob qizi.
Buxoro innovatsion tibbiyot instituti
Stomatologiya fakulteti 1-bosqich talabasi.**

**Toirova Nigina Tolib qizi.
Buxoro innovatsion tibbiyot instituti
Stomatologiya fakulteti 1-bosqich talabasi.**

Annotatsiya: Ushbu maqolada biz karioz va nokarioz tish kasalliklari o'rtasidagi farqlarni, ularning sabablarini, alomatlarini va potentsial davolash usullarini ko'rib chiqamiz. Ushbu shartlarni tushunish sog'lom tish va tish milkini saqlab qolish uchun profilaktika choralarini, erta aralashuvni va samarali boshqaruv strategiyalarini ilgari surish uchun zarurdir. Karioz va nokarioz tish kasalliklari haqida ta'lim va xabardorlik orqali odamlar og'iz bo'shlig'i gigiyenasini saqlash, muntazam ravishda tish shifokorlariga tashrif buyurish va tabassumlarini umr bo'yi himoya qilish uchun ongli qarorlar qabul qilish uchun faol choralar ko'rishlari mumkin. Keling, tish salomatligining ushbu muhim jihatlarini birgalikda ko'rib chiqaylik.

Kalit so'zlar: tish kasalliklari, karioz, nokarioz, emal qavati, tish, milk.

Tishlarning karioz va nokarioz kasalliklari tish salomatligi va umumiy farovonligiga ta'sir qiluvchi muhim muammolardir. Tish kariozi odatda bo'shliqlar sifatida tanilgan, butun dunyodagi eng keng tarqalgan surunkali kasalliklardan biri bo'lib, barcha yoshdagi odamlarga ta'sir qiladi. Boshqa tomondan, milk kasalligi, emal eroziyasi va tish sezgirligi kabi nokarioz kasalliklar ham optimal tish sog'lig'ini saqlash uchun qiyinchiliklar tug'diradi. Tish salomatligi umumiy farovonlikning

muhim tarkibiy qismidir va tishlarga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan turli xil kasalliklarni tushunish sog'lom tabassumni saqlash uchun muhimdir. Ushbu maqolada biz tishlarning karioz va nokarioz kasalliklari o'rtasidagi farqni, ularning sabablarini, alomatlarini va mumkin bo'lgan davolash usullarini o'rganamiz.

1. Tishlarning karioz kasalliklari:

Karioz kasalliklar, odatda tish kariozlari yoki bo'shliqlari sifatida tanilgan, butun dunyo bo'ylab eng keng tarqalgan og'iz bo'shlig'i muammolaridan biridir. Ushbu kasalliklar kislota hosil qiluvchi bakteriyalar tomonidan tish emalining demineralizatsiyasidan kelib chiqadi, bu esa chirish yoki bo'shliqlarning shakllanishiga olib keladi. Karioz kasalliklarining asosiy sabablari orasida og'iz bo'shlig'ining yomon gigienasi, shakarli yoki kislotali ovqatlar va ichimliklarni iste'mol qilish, ftorid ta'sirining etishmasligi kiradi. Tish kariozining belgilari tish sezgirligi, og'riq, tishlarda ko'rinadigan chuqurlar yoki teshiklar va rang o'zgarishini o'z ichiga olishi mumkin.

Karioz kasalliklarini davolash odatda tishning chirigan qismini olib tashlash va uni tish plombalari, tojlar yoki boshqa restorativ muolajalar bilan tiklashni o'z ichiga oladi. Murakkab holatlarda ildiz kanali terapiyasi yoki tishni olib tashlash kerak bo'lishi mumkin. Karioz kasalliklarining oldini olish muhim ahamiyatga ega va og'iz bo'shlig'i gigienasi, muntazam tish tekshiruvi, ftoridli davolash, shakar va kislotalarda past bo'lgan muvozanatli ovqatlanish orqali erishish mumkin.

2. Tishlarning nokarioz kasalliklari:

Tishlarning nokarioz kasalliklari tishlarga va og'iz to'qimalariga nokarioz holda ta'sir qiladigan sharoitlarni anglatadi. Ushbu kasalliklar turli omillar, jumladan genetika, tizimli sog'liq sharoitlari, travma va turmush tarzi odatlaridan kelib chiqishi mumkin. Tishlarning nokarioz ba'zi keng tarqalgan kasalliklariga quyidagilar kiradi:

a. Periodontal kasallik: gingivit va periodontit kabi periodontal kasallik tish milkini va tishlarning qo'llab-quvvatlovchi tuzilmalariga ta'sir qiladi. Bu tish blyashka va tish

toshidagi bakteriyalar tufayli kelib chiqadi, bu yallig'lanishga, tish milking pasayishiga va davolanmasa, tishlarning yo'qolishiga olib keladi.

b. Eroziya: Tish eroziyasi - bu oziq-ovqat, ichimliklar yoki oshqozon kislotalari ta'sirida tish emalining asta-sekin yo'qolishi. Eroziya tish sezuvchanligiga, rangi o'zgarishiga va emalning zaiflashishiga olib kelishi mumkin, bu esa bo'shliqlar va boshqa tish muammolari xavfini oshiradi.

c. Tish florozi: Tish florozi tish rivojlanishi davrida ftoridni ko'p iste'mol qilish natijasida yuzaga keladigan holat bo'lib, tishlarning oq yoki jigarrang rangini o'zgartirishga olib keladi. Ftoroz odatda kosmetik bo'lib, og'iz bo'shlig'iga ta'sir qilmasa-da, og'ir holatlarda estetik sabablarga ko'ra davolanish kerak bo'lishi mumkin. Tishlarning nokarioz kasalliklarini davolash o'ziga xos holatga va uning og'irligiga qarab o'zgaradi. Periodontal kasallik uchun professional tozalash, ildizlarni tekislash va tekislash va jarrohlik aralashuvlar zarur bo'lishi mumkin. Eroziyani boshqarish dietani o'zgartirish, ftorid bilan davolash va kislota ta'sirining asosiy sabablarini bartaraf etishni o'z ichiga oladi. Tish florozini tishlarni oqartirish yoki qoplama kabi kosmetik muolajalar bilan boshqarish mumkin.

Xulosa:

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, tishlarning karioz va nokarioz kasalliklari o'rtasidagi farqni tushunish optimal og'iz sog'lig'ini saqlash va tish muammolarining oldini olish uchun juda muhimdir. Og'iz bo'shlig'i gigienasiga rioya qilish, muntazam ravishda stomatologik parvarish qilish va har ikki turdagi tish kasalliklari uchun xavf omillarini bartaraf etish orqali odamlar sog'lom tabassum va umumiy farovonlikka yordam berishi mumkin. Tish kasalliklarini erta aniqlash va davolash og'iz bo'shlig'ini saqlash va keyingi jiddiy asoratlarning oldini olishning kalitidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. М.Т. Александров. «Стоматология» – Москва: «ГЕОТАР-МЕДИА», 2008 г.
2. Х.Р. Komilov. «Terapevtik stomatologiya. Og‘iz bo‘shlig‘i shilliq pardasi kasalliklari» – Toshkent: «Yangi asr avlodi», 2005-y.
3. S.H. Yusupov. «Tish jarrohligi stomatologiyasi va yuz-jag‘ travmatologiya-si» – Toshkent: «ILM ZIYO», 2005-y.
4. П.А. Леус. «Заболевания зубов и полости рта» – Минск: «Вишэйная школа», 1998 г.
5. Е.Б. Баровский. «Терапевтическая стоматология» – Москва: «Медицина», 2002 г.
6. Т.Г. Робитовой. «Хирургическая стоматология» – Москва: «Медицина» 2002 г.